

Budućnost knjižnica balkanske regije Future Library i INELI Balkans

Gorana Tuškan

Gradska knjižnica Rijeka
gorana.tuskan@gkri.hr

Ne-konferencije popularan su oblik stručnih skupova i zapravo se radi o suvremenim konferencijama s mnoštvom paralelnih programa, panel rasprava i radionica, gdje se zahtijeva veća aktivnost samih sudionika u kreiranju sadržaja, uz bogat prateći umjetnički program, uz scenografiju poput pravog medijskog *eventa*. Na ne-konferencijama, pored samog sadržaja, važan je i doživljajni aspekt. Prva ne-konferencija kojoj sam prisustvovala bila je upravo Future Library, 2013. g. u Ateni, koja mi je u sjećanju do danas ostala kao jedan od najboljih stručnih skupova koje sam imala prilike vidjeti u zemlji i inozemstvu, o čemu možete pročitati i u Magazinu GKR: <http://gkr.hr/Magazin/Knjiznicaranje/Future-Library-Unconference-Budimo-kreativni-inspirirajmo-zajednicu>

Future Library Unconference, treća po redu, održana je u grčkom Solunu 27. i 28. studenog 2016. g., gdje sam na poziv organizatora održala izlaganje *Creative spaces in poor places*, te sudjelovala u panel raspravi s britanskim profesorom Dickom Hartleyjem, ravnateljem knjižnice Dokki u Aarhusu u Danskoj Knudom Schulzom te ravnateljem Grčke nacionalne knjižnice Filipposom Tsimboglouom.

Sudionici konferencije

Izlaganje: G. Tuškan

Ne-konferenciju organizira privatna neprofitna organizacija *Future Library*, koja je potekla od stručnjaka iz međunarodno poznate gradske knjižnice u grčkom gradiću Veriji. Organizacija je utemeljena 2011. g. privatnim kapitalom fondacije *Stavros Niarchos*, iste je godine održana i prva *Future Library Unconference*, a organizacije ja preuzela upravljanje projektom izgradnje nove Nacionalne knjižnice. Organizacija prerasta u mrežu narodnih knjižnica, isprva samo iz Grčke, potom se širi na 11 zemalja balkanske regije, a u pripremi je treća faza mreže *Future Library Europe*. Osnivanje ove organizacije kao i niz aktivnosti koje je pokrenula, izravan su odgovor na žestoku krizu koja je zahvatila grčki javni sektor nakon 2009. godine i koja je imala veliki utjecaj na knjižnice: smanjenjem budžeta, rezanjem plaća zaposlenih, zabranom zapošljavanja, pa i smanjenjem broja zaposlenih. U takvoj situaciji, privatni kapital ponudio je preobrazbu grč-

Na radionicama – radno.

kih narodnih knjižnica kako bi one postale suvremenije i bolje odgovarale na potrebe građana, kako bi knjižničari bili bolje educirani i kako bi knjižnice bile vidljivije. *Future Library* pokrenula je čitav niz edukativnih programa za knjižničare, raspisala natječaj za arhitekte koji su u više narodnih knjižnica uredili suvremene tzv. *media labove* s mnoštvom tehnoloških sadržaja i s izvrsnim odjekom u svojim zajednicama. Sve te aktivnosti, uz još mnoštvo iskustava iz cijelog svijeta, predstavljaju se na *Future Library* stručnim skupovima svake dvije godine.

Treća *Future Library* ne-konferencija održana je s temom *In praise of collaboration*, želeći naglasiti važnost umrežavanja i suradnje za razvoj knjižničnih usluga – među sektorima, među državama, među pojedincima. Dio programa bio je posvećen aktivnostima organizacije *Future Library* – nekoliko je radionica bilo posvećeno ljetnoj čitateljskoj kampanji koja se provodi u grčkim knjižnicama, saznali smo i o kulturnom *hackathonu* koji povezuje tehnologiju i umjetnost, a osobito je bilo zanimljivo čuti o napretku projekta izgradnje nove zgrade Grčke nacionalne knjižnice, te o planiranju i projektiranju preseljenja. S obzirom na izloženost Grčke ali i čitave Europe migracijama izbjeglica s Bliskog Istoka i Afrike, prigodno je organizirana i radionica naziva *Knjižnice pomažu izbjeglicama*, gdje se raspravljalo o uslugama kojima bi knjižnice mogle pomoći izbjeglicama.

Više izlaganja i radionica bilo je posvećeno *makerspace* pokretu u knjižnicama, digitalnoj inkluziji, novim tehnologijama i posljedičnim transformacijama knjižničnih usluga i prostora. Pritom je osobito zanimljivo bilo čuti iskustva Hannelore Vogt, ravnateljice gradske knjižnice u Koelnu,

koja prednjači u uvođenju novih tehnologija i stvaralačkih prostora za korisnike. Uz rasprave o novim uslugama i tehnologijama, neizostavno je govoriti i o vrednovanju takvih usluga te procjeni učinka (engl. *impact assessment*) novih usluga, te su i te teme bile zastupljene na ovom stručnom skupu.

Paralelno s *Future Library* ne-konferencijom, odvijala se i prva konвенција *INELI Balkans* mreže narodnih knjižnica iz 11 država balkanske regije – od Slovenije do Grčke.

INELI Balkans (*International Network of Emerging Library Innovators in Balkan region*) trogodišnji je projekt koji podržava *Bill & Melinda Gates Foundation* s ciljem edukacije inovatora u knjižnicama i stvaranja održive mreže narodnih knjižnica u jugoistočnoj Europi. U projektu sudjeluje 11 država, s ukupno 33 inovatora obuhvaćena programom edukacije: Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora, Makedonija, Kosovo,

Izlaganje: H. Vogt

Albanija, Rumunjska, Bugarska i Grčka. Autorica ovog članka je ambasadorica projekta u Hrvatskoj (svaka od država sudionica ima svog ambasadora – svojevrsnog koordinatora aktivnosti projekta), a u programu edukacije sudjeluju tri inovatorice iz različitih dijelova Hrvatske: Ivana Faletar Horvatić iz Knjižnica grada Zagreba, Ana Škvarić iz Knjižnice i čitaonice “Fran Galović” Koprivnica i Vesna Kurilić iz Gradske knjižnice Rijeka. Hrvatska ima svoga predstavnika i među četiri mentora, vrhunskih stručnjaka iz područja knjižničarstva koji dolaze iz Velike Britanije, Švedske i Danske: Mladen Masar iz Gradske knjižnice Zadar, Inga Lunden, Mogens Vestergaard i profesor Dick Hartley.

Prva *INELI Balkans* konvencija u Solunu protekla je u znaku upoznavanja sudionika i intenzivnih *team-building* aktivnosti u izvedbi iznimno profesionalne organizacije *Learning for Life*, kao i edukativnih aktivnosti pod vodstvom vrhunskih stručnjaka iz područja vrednovanja. Bio je to uvod u zahtjevnu godinu učenja putem *e-learning* platforme koju je posebno za ovaj projekt osigurao *Google*. Edukacija inovatora u narodnim knjižnicama usmjerena je na područja vodstva (engl. *leadership*), inovatorstva, upravljanja projektima i ljudima, a kao poseban zadatak po završetku prvog kruga edukacije inovatori su trebali sastaviti pravi prijedlog projekta i poslati na natječaj za *Innovation Awards*, u kojem se dodjeljuje početno financiranje u iznosu od 5000 dolara za pet najboljih projektnih prijedloga. Metodologija za izradu prijedloga projekta izuzetno je složena i omogućuje inovatorima koji usvoje ta znanja da po istom modelu sastave i mnogo složenije i skuplje projekte.

Nagrade za inovacije dodijeljene su na drugoj konvenciji *INELI Balkans* mreže koja je održana u Sofiji, glavnom gradu Bugarske, u periodu od 24. do 28. studenoga 2016. godine. I opet se Hrvatska ima čime pohvaliti: inovatorica Ana Škvarić iz Koprivnice, dobitnica je jedne od pet nagrada za prijedlog projekta poticanja rane pismenosti među djecom predškolskom uzrasta *Create Young Readers: supporting early literacy in rural areas of the Koprivnica-Križevci County in Croatia*. Projekt će se, uz osvojeno početno financiranje provesti u vrtićima četiri općine Koprivničko-križevačke županije u periodu od siječnja do srpnja 2017. godine. Pored Ane Škvarić, nagrade su osvojili: Aleksandar Stokić iz Doboja (Bosna i Hercegovina), Fatime Mehmetaj iz Prištine (Kosovo), Ioanna Crihanna iz Rumunjske te Silva Vasileva iz Bugarske.

Druga konvencija bila je prilika za još bolje upoznavanje i povezivanje sudionika. Čitav niz kreativnih i *team-building* aktivnosti, kao i razgovori o

INELI Sofija: dobitnici nagrada

poteškoćama i prilikama s kojima su se članovi mreže susreli u proteklih godinu dana (a gotovo svi imamo slične probleme i izazove), kulminirali su posljednjom sesijom – prikazom mjuzikla sa songovima iz najpopularnijih svjetskih mjuzikala, te fabulom koja prati put jednog knjižničara-inovatora od ideje do realizacije projekta. Unatoč tome što je rad na tom zadatku bio iznenađujuće zabavan, nadamo se da snimke ipak neće procuriti u javnost.

Jedna od važnih tema o kojoj se razgovaralo na konvenciji u Sofiji bila je i održivost mreže po završetku *INELI Balkans* projekta te su gotovo svi sudionici izrazili potrebu za postojanjem takve mreže, osobito za moguće zajedničke projekte, za stručna usavršavanja i projekte mobilnosti knjižničara.

Iako je pitanje pripadnosti balkanskoj regiji često opterećeno negativnim prizvukom iz povijesnih i političkih razloga, kao knjižničari koji djelu-

Future Library team

jemo na području sličnih povijesnih, političkih i ekonomskih okolnosti, pa i sličnoga mentaliteta, opterećenoga sličnim problemima i ograničenjima, vidimo mnogobrojne prilike jačanja narodnih knjižnica kroz suradnju i zajedničke ciljeve. Svakako bismo trebali iskoristiti mogućnosti koje nam pružaju umrežavanje, suradnja i zajednički nastup prema zainteresiranoj javnosti, bili oni korisnici, donositelji političkih odluka ili financijeri.

U svakom slučaju, inicijative i projekti koje provodi *Future Library* vrijedni su pažnje i puni potencijala za narodne knjižnice, a do sada najveća vrijednost upravo su nastojanja u edukaciji knjižničara u skladu sa suvremenim svjetskim trendovima. Bit će zanimljivo pratiti hoće li se ovako uspostavljeni kontakti i mreže razvijati i u kojem smjeru, osobito hoće li rezultirati zajedničkim projektima na dobrobit knjižnica.

Literatura:

Giannakopoulos, G., Koulouris, A., Kokkinos, D. Libraries in crisis: a glimpse over Greece and Cyprus. // *Procedia: social and behavioral sciences* 147 (2014), 411-417.

Future Library Unconference: In praise of collaboration. Press release. Dostupno na: <https://www.scribd.com/document/293591636/Future-Library-Unconference-In-praise-of-collaboration> (23.11.2016.)

<http://gkr.hr/Magazin/Knjiznicaranje/Future-Library-Unconference-Budimokreativni-inspirirajmo-zajednicu> (23.11.2016.)

<http://2015.futurelibrary.gr/> (23.11.2016.)

http://www.futurelibrary.gr/en/ineli-balkans_en/ (23.11.2016.)

